

Wijkbeheer in Utrecht

Buurtbeheer in de praktijk. Hoe zit dat eruit? AGORA nam een kijkje in het wijkbureau Utrecht-West, waar hard gewerkt wordt om de wijk Lombok leefbaar te houden.

PETER GRAMBERG*

De buurt mag zich verheugen in een ruime belangstelling. Gemeentelijke diensten, politiebureaus en volgens recente voorstellen zelfs het openbaar ministerie worden gedecentraliseerd om de kloof tussen bevolking en instanties te verkleinen. Al deze inspanningen staan of vallen echter met de medewerking van de bewoners. Juist in zwakkere buurten heerst onder hen vaak een gevoel van machteloosheid. Veel bewoners willen wel wat verbeteren, maar kennen de procedures niet. Een belangrijke taak van het buurt- en wijkbeheer is daarom het dichterbij elkaar brengen van overheid en bevolking en het sneller oplossen van problemen. AGORA sprak in de gemeente Utrecht met de wijkmanager van de wijk Lombok om te zien welke initiatieven er zoal zijn. In de wijk wordt hard gewerkt aan het verbeteren van de woonomgeving. Dit betekent dat er in fysiek opzicht aan de buurt gesleuteld wordt, maar ook dat er projecten worden opgezet om de sociale samenhang te verbeteren; vrijwel altijd in samenwerking met bewoners en andere organisaties. Het hoeven lang niet altijd grootschalige projecten te zijn; het succes zit hem juist in het snel oplossen van kleine problemen.

KOP VAN LOMBOK

De wijk Lombok, gelegen ten westen van het Centraal Station, heeft binnen Utrecht een niet al te beste reputatie. Een groot aantal kleine, slechte en goedkope woningen, een hoge werkloosheid en een bovengemiddeld aantal buitenlanders zijn verantwoordelijk voor dit beeld. Volgens Nancy Kok, wijkmanager van bureau Utrecht-West, zijn er zeker niet alleen problemen: "Juist het multiculturele karakter van Lombok is een kans. Op dit moment zijn er in de Kanaalstraat -de belangrijkste winkelstraat- veel allochtone groentewinkeltjes, maar je ziet langzamerhand ook andere vormen van detailhandel opkomen."

Een van de eerste taken die het wijkbureau bij

het ontstaan in 1988 ter hand nam, was het ontwikkelen van een wijkperspectief met een toekomstvisie, gericht op de lange-termijnontwikkeling van de wijk. Uit deze toekomstvisie vloeide een aantal strategische projecten voort: "Ook voor de kleine projecten is het van belang om die grootschalige projecten te realiseren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de 'Kop van Lombok', de entree van de wijk. Een groot verkeersplein snijdt de wijk momenteel af van het centrum. De bebouwing wordt aan de centrumkant gedomineerd door enkele, naar het binnenterrein gekeerde bedrijven en kleine eengezinswoningen. Er is sprake van drugsoverlast (van Hoog Catharijne) en criminaliteit. Het winkelgebied zou moeten worden versterkt om op lange termijn te kunnen overleven. Immers, met de bouw van de Vinex-locatie Leidsche Rijn (ten westen van Utrecht) verandert de positie van dit gebied in een onderdeel van het stadscentrum."

Een deel van de bestaande bebouwing zou daarom gesloopt moeten worden, zodat een gecombineerd winkel/woongebied kan ont-

Utrecht doet op het gebied van buurtpreventie op opvallende manier aan PR.

staan met zowel een moskee als een Albert Heijn als grote publiekstrekkers. Een nieuwe bestrating en een luifelplan moeten ervoor zorgen dat de Kanaalstraat zelf ook aantrekkelijker wordt. Een probleem dat het wijkbureau daarbij tegenkomt is dat autochtone en allochtone winkeliers andere prioriteiten leggen: "Allochtone winkeliers zijn nog veel meer bezig met de opbouw van hun eigen zaak en kijken minder naar de omgeving. Bij het Buitenlands Starters Centrum hebben we een consulent aangesteld

om allochtone winkeliers te begeleiden. Er is een allochtone ondernemersvereniging opgericht, die een belangrijk aanspreekpunt voor ons is. We werken nauw met hen samen voor wat betreft de verschillende projecten en het beheer van het winkelgebied."

BUURTPREVENTIE

De wijkbureaus in Utrecht hebben een balie- en signaleringsfunctie. Bewoners kunnen makkelijk binnenlopen met klachten, vragen en ideeën. Nancy Kok prijst zich gelukkig dat de Utrechtse bureaus over een budget van f 500.000 beschikken, dat snel kan worden ingezet: "Zo doen we veel aan buurtpreventie, we informeren burgers over hoe zij hun woning veiliger kunnen maken. Een bijkomend voordeel is dat bewoners elkaar beter leren kennen en de sociale samenhang wordt vergroot. Het kan soms heel simpel, een paar extra lampen aan de gevel kan al heel wat bewerkstelligen. Dan moeten die lampen er ook snel komen, anders ebt de animo van de bevolking weg."

Kok erkent dat het een lastige opgave is om alle bewoners bij de projecten te betrekken. Informatieavonden worden voornamelijk door Nederlanders en weinig door buitenlanders bezocht. Dit is jammer, omdat allochtone bewoners relatief veel gebruik maken van de openbare ruimte en dus veel baat kunnen hebben bij de projecten: "Je bent echter niet in staat om iedereen mondeling uit te nodigen. We proberen daarom via hun kanalen, zoals het opbouwwerk, de moskee en de allochtone winkeliersvereniging de mensen te bereiken. Het blijft echter een moeilijke zaak om alle bewoners te bereiken."

WIJKSCHOUW

Een paar keer per jaar lopen bewoners en medewerkers van het wijkbureau samen door de wijk om kleine en grote problemen te signaleren, de zogenaamde wijkshow. Alle deelnemers aan de wijkshow krijgen een overzicht van de genoteerde opmerkingen. De kleine klussen worden binnen een paar weken aangepakt. Omvangrijke en dus kostbare werkzaamheden worden eerst binnen de gemeente besproken. Niet alles kan gehonoreerd worden, maar veel dingen wel.

Wat merkt Nancy Kok van de inspanningen van gemeente en burgers om in Lombok een prettiger woonklimaat te realiseren? "Ik denk dat de wijk zeker vooruit gaat, mensen zien eerder de

voordelen van het wonen in Lombok in, zoals het op loopafstand van de binnenstad wonen, de relatief goedkope huizen en een gevarieerd winkelaanbod. Door het buurtbeheer kunnen klachten sneller gesignaleerd en verholpen worden en raken mensen meer betrokken bij de wijk." De woningprijzen in Lombok zijn voor Utrechtse begrippen laag, maar vertonen een stijgende tendens: "Dit zorgt natuurlijk ook weer voor nieuwe dilemma's, want aan de ene kant wil je een draagkrachtiger bevolking, maar aan de andere kant wil je je wijk ook bereikbaar houden voor de eigen mensen."

BEWONERS

Tot zover de mening van de wijkmanager. Zoals reeds naar voren kwam, is samenwerking met de bevolking noodzakelijk. Vandaar dat wij graag de mening van een aantal bewoners over hun wijk wilden weten. Om daar zicht op te krijgen, werden op een drukke zaterdagmiddag in de Kanaalstraat een aantal voorbijgangers ondervraagd. Het is overigens niet de bedoeling geweest om een zeer representatief beeld te krijgen (daarvoor is het aantal respondenten ook te klein), het gaat meer om een indruk.

Alle ondervraagden noemen de veelkleurigheid van de wijk een positief punt. "Het leeft hier echt, er is een grote verscheidenheid aan mensen en volgens mij zijn er geen conflicten", aldus een jonge Nederlandse man. Een meisje vindt de wijk ook erg gezellig, maar weet niet goed hoe ze met andere culturen om moet gaan. "Wat ik nogal bedreigend vind, is dat er 's avonds veel groepjes mannen rondlopen die naar je fluiten. Dan weet ik niet goed hoe je daar op moet reageren."

Een oudere allochtone man, die elders in Utrecht woont, komt speciaal voor de winkels naar Lombok: "De winkels zijn erg goed, ik kom hier elke dag." Dit geldt overigens voor meerdere voorbijgangers. Zij wonen niet in de wijk, maar komen naar Lombok voor de win-

Verkeerscirculatie is ook een onderdeel van buurtbeheer. Hierdoor blijven de winkels en woningen goed bereikbaar en wordt veel ergernis voorkomen. Foto's: Peter Gramberg

kels en de gezelligheid. Een oudere Nederlandse mevrouw vindt het winkelbestand echter achteruit gaan. "Vroeger had je veel meer verschillende winkels in de wijk, nu zijn er vooral groentewinkels, dat vind ik nogal eenzijdig." Het feit dat de groentewinkels een groot deel van de stoep gebruiken, vinden oudere mensen vervelend: "Je kan er, vooral met een rolstoel of op krukken, slecht langs."

Het verkeer is een punt waar meerdere bewoners zich aan storen: "Overdag staan de auto's soms wel driedubbel, er kan dan geen ander verkeer meer door. Ook de bus niet, dus dan sta je soms erg lang te wachten." Dit geldt natuurlijk met name voor de winkelstraten, de overige straten maken een rustige indruk.

Wat merken de bewoners van de inspanningen van het wijkbureau? Zien zij verbeteringen in de wijk? De ondervraagde passanten zijn op de

hoogte van het bestaan van het wijkbureau, maar hebben het (nog) niet bezocht. Dit vloeit ten dele voort uit een houding van 'ik vind het wel best zo'. Een aantal mensen zegt dat de wijk een wat groenere indruk maakt dan een paar jaar geleden, door het plaatsen van bloembakken en het aanleggen van kleine tuintjes rond bomen.

En vinden de bewoners de wijk in sociaal opzicht vooruit gaan? "Ik hoor wel van anderen dat de wijk soms onveilig is, maar zelf heb ik dat gevoel niet. Ik heb m'n huis goed beveiligd." Een meisje zegt dat de sociale controle in de wijk te wensen overlaat: "Maar dat geldt evengoed voor mijzelf. Laatst zag ik een man die bezig was om fietsen in een busje te laden. Het zag er heel verdacht uit, maar dan zeg je toch niets en loop je snel door."

*Redactie AGORA

Bruisend Utrecht

Om geïnteresseerden te laten zien wat er op het terrein van buurtbeheer gebeurt, heeft de gemeente Utrecht het project *Bruisend Utrecht* opgezet. Hierbij krijgt elke maand een andere wijk de gelegenheid zich te presenteren. De wijk Overvecht beet het spits af in april 1996. Overvecht organiseerde een fietstocht langs verschillende locaties. Sommige projecten zijn direct zichtbaar; het gaat dan bijvoorbeeld om het opknappen van speelplaatsen of het planten van struiken. Andere activiteiten dienen meer om de communicatie te bevorderen tussen jongeren en ouderen of tussen mensen van verschillende ethnische afkomst. Het is de bedoeling dat andere wijken volgen.

Foto rechts: Buurtfest in Lombok

